

(м. Москва), Львівський та Дніпропетровський історичні музеї. До речі, вони передали різноманітну зброю і спорядження [15, арк. 58]. Окрім вищезгаданих організацій, харків'яни отримали предмети з наступних закладів: Державного музею Революції – 17 одиниць; Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника – 19 одиниць (глиняні козацькі люльки, медаль, присвячена Бородінській битві, рукопис XVII століття та деякі інші документи); Ленінградського державного музею етнографії – 28 одиниць; Чернівецького краєзнавчого музею – 14 одиниць (предмети селянського побуту західних областей України). Всього під цей «ювілей» у Харкові та інших містах колишнього СРСР співробітники музею зібрали 300 різноманітних музейних предметів, з яких «подавляюче більшість наших отражение в экспозиции» [15, арк. 20–21].

Підводячи підсумок, можна сказати, що у перше десятиліття постокупаційного життя комплектування фондів у Харківському історико-краєзнавчому музеї імені Г. Сковороди / Харківському державному історичному музеї набуло динамічного характеру. Щороку показники зростали, але у своїй більшості це були предмети, що характеризували радянську добу. Використовувалося декілька джерел поповнення фондів: 1. безоплатна передача громадянами; 2. придбання за гроші, виділені державою; 3. передача з іншого музею/архіву; 4. рятувальні археологічні роботи у середмісті Харкова на руїнах колишньої будівлі Педагогічного інституту; 5. повернення частини вивезених експонатів з території Німеччини та Австрії.

Здивування та повагу викликають методи, що використовували співробітники музею та адміністрація для комплектування фондів, наприклад, шефство над колективами харківських підприємств з метою збору майбутніх експонатів. Окремо слід згадати ініціативу директора музею М.А. Воеводіна, який, використовуючи тему так званого «ювілею» воз'єднання України з Росією, організував роботу колективу для значного поповнення фондів.

У подальших розвідках за даною тематикою логічно звернутися до вивчення питань співпраці між музеями колишнього СРСР у царині комплектування зібрань та до постатей співробітників відділу фондів Харківського історико-краєзнавчого музею імені Г. Сковороди / Харківського історичного музею.

ПОСИЛАННЯ

1. Державний архів Харківської області (далі – ДАХО), ф. Р-5942, оп. 1, спр. 1, 5 арк.
2. ДАХО, ф. Р-5942, оп. 1, спр. 136, 20 арк.
3. Рибальченко Л.Л. Харківський історичний музей в період німецької окупації 1941–1943 рр. // Л.Л. Рибальченко // Культура України. – 1996. – Вип. 3. – С. 62–71.
4. Дейнеко С.М. Районні музеї Харківщини у другій половині 1940-х років (на матеріалах Красноградського, Ізюмського, Барвківського музеїв та Меморіального музею імені Матюшенко у Дергачах) / С.М. Дейнеко // Двадцять четверті Сумцовські читання. Збірник матеріалів наукової конференції «Музей у глобальному світі: інновації та збереження традицій». – 2018. – Вип. 24. – С. 304–309.
5. Воронова Л.М., Мартем'янова Н.С. Науково-дослідна робота Харківського історичного музею в перше повоєнне десятиліття / Л.М. Воронова, Н.С. Мартем'янова // Вісник ХДАК. – 2018. – Вип. 52. – С. 40–52.

6. ДАХО, ф. Р-5942, оп. 1, спр. 3, 22 арк.
7. ДАХО, ф. Р-5942, оп. 1, спр. 13, 29 арк.
8. ДАХО, ф. Р-5942, оп. 1, спр. 45, 47 арк.
9. ДАХО, ф. Р-5942, оп. 1, спр. 60, 31 арк.
10. ДАХО, ф. Р-5942, оп. 1, спр. 108, 81 арк.
11. ДАХО, ф. Р-5942, оп. 1, спр. 107, 40 арк.
12. ДАХО, ф. Р-5942, оп. 1, спр. 109, 38 арк.
13. ДАХО, ф. Р-5942, оп. 1, спр. 121, 7 арк.
14. ДАХО, ф. Р-5942, оп. 1, спр. 120, 18 арк.
15. ДАХО, ф. Р-5942, оп. 1, спр. 127, 83 арк.

Дейнеко С.Н. Комплектование фондов Харьковского исторического музея. Малоизвестные страницы (1944–1954)

Исследование посвящено комплектованию фондов Харьковского исторического музея в первое десятилетие после освобождения города от нацистов (1944–1954). Нами показано несколько источников, благодаря которым происходило пополнение музейного собрания. Необходимо констатировать, что большинство предметов, поступавших в музей, представляли советскую историю и культуру.

Ключевые слова: Харьковский исторический музей, комплектование фондов, экспонаты.

Deineko S.M. Gathering of Kharkiv historical museum funds. Little-known pages (1944–1954)

The study is dedicated to the gathering of Kharkiv historical museum funds in the first decade after the city liberation from Nazis (1944–1954). It is shown several sources due to which the replenishment of museum collection was occurred. It's necessary to state that the majority of items being received by the museum presented the soviet history and culture.

Key words: Kharkiv historical museum, gathering of funds, exhibits.

19.02.2019 р.

УДК 75.041.5«17»:[069:7](477.51)

С.М. Курач

РОДИННІ ПОРТРЕТИ РОЗУМОВСЬКИХ-ДАРАГАНІВ У ЗІБРАННІ ЧЕРНІГІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ХУДОЖНЬОГО МУЗЕЮ ІМЕНІ ГРИГОРІЯ ГАЛАГАНА

Статтю присвячено науковому дослідженню родинних портретів Розумовських-Дараганів, які зберігаються у музеї. Вони розглядаються в контексті біографій портретованих та їх авторів. За результатом атрибуції до наукового обігу вводиться ще один твір цієї групи.

Ключові слова: український портрет XVIII століття, Розумовські, Дарагани, музей, іконографія, атрибуція.

Козацькі садибні портретні галереї, рештки яких зберігаються нині в багатьох музеях України, користуються сталою увагою сучасних дослідників. Уяву про такі збірки дають, зокрема, портрети Розумовських-Дараганів, що знаходяться в Чернігівському обласному художньому музеї імені Григорія Галагана, та становлять складову Галаганівської колекції творів мистецтва. Залучення архівних джерел, іконографічного матеріалу, результатів візуального опрацювання поглиблюють наукові знання про ці твори. За результатом атрибуційної роботи стало можливим ввести до наукового обігу ще один портрет цієї групи.

Першим, хто звернув увагу на окремі портрети цього зібрання, був О. Лазаревський [3]. У XX ст. дослідження творів відображено в наукових публікаціях П. Білецького [4; 6], П. Жолтовського [5], В. Рубан [16]. Їх було використано для підготовки виставкового проекту «Український портрет XVI–XVIII ст.» (Національний художній музей України, 2005), матеріали до каталогу якого підготовлено за участі автора цієї статті [11].

Колекція музею містить чотири портрети XVIII ст. представників родини Розумовських-Дараганів: Наталії Дем'янівни Розумовської, Юхима Федоровича Дарагана, Василя Юхимовича та Софії Юхимівни Дараганів.

Твори походять з маєтку Покорщина поблизу Козельця, який у першій половині XVIII ст. був придбаний Н.Д. Розумовською й став посагом для її доньки Віри (у заміжжі Дараган). Початкова кількість збірки невідома, але можливо припустити, що вона була більшою, ніж збережена донині. За непрямыми свідченнями, у її складі були також портрети Єлизавети Петрівни, О.Г. Розумовського та К.Г. Розумовського. Після одруження Катерини Юхимівни Дараган з Іваном Григоровичем Галаганом вони стали складовою частиною мистецької колекції Галаганів, що протягом XIX – на початку XX ст. зберігалась у їх Сокиринському палаці [1, с. 45–51].

Портрети Розумовських-Дараганів слугували новим господарям задля виховання шанобливого ставлення до української старовини та у якості підтвердження в художніх образах родинних зв'язків з відомими історичними особами України. У 1927 році вони стали надбанням Прилуцького краєзнавчого музею, в післявоєнний час потрапили до Чернігівського історичного музею (нині ім. В.В. Тарновського), а від 1984 року перебувають в Чернігівському обласному художньому музеї імені Григорія Галагана.

Зображення Юхима Дарагана (?–1762) О.М. Лазаревський датував 1753-м роком, коли, за версією дослідника, той отримав полковничий пернач. «На повний зріст, з вензелем у медальйоні, розміщеному збоку його портрету», він знаходився наприкінці XIX ст. у с. Великі Піски Лохвицького повіту Полтавської губернії [2, с. 72, № 686; 3, с. 340], одному з маєтків Г.П. Галагана, що був успадкований його предками від Дараганів.

Мистецтвознавець Чернігівського художнього музею Тетяна Деркач вважала його оригіналом. Підтримуючи цю версію, київська дослідниця Валентина Рубан припускала, що місцем написання твору були майстерні Києво-Печерської лаври. Однак існує й інша інформація: П.О. Білецький та П.М. Жолтовський вважали його копією кінця XVIII – початку XIX ст. з більш раннього, написаного з приводу одруження [4, с. 214–215; 5, с. 155]. Після виправлення первісної хибної назви – «портрет Павла Полуботка» – у 1960-х роках він був атрибутований і опублікований Платоном Білецьким як зображення Юхима Дарагана [6, с. 254].

Робота належить до репрезентативного типу українського козацького портрету з яскравими декоративними рисами, що існував у XVII–XVIII ст. Зберігає його

*Лл. 1. Невідомий художник кін. XVIII ст.
Портрет Катерини Юхимівни Дараган. Полотно, олія.*

загальну композиційну складову: світлий силует статичної, узагальнено-ідеальної постаті на темному тлі, тричвертний зворот; атрибути влади: гербову відзнаку та коштовну зброю. Має ознаки стилю бароко з елементами рококо, за манерою виконання поєднує іконописні та живописні прийоми. Від більшості відомих козацьких портретів він вирізняється тим, що має два елементи, які не відповідають дійсності: медальйон у правому верхньому куті та рукавички в руках портретованого, вірогідно, запозичені з тогочасної схеми європейського аристократичного портрету.

Зі збережених документів відомо, що Юхим Федорович Дараган походив з козаків Київського полку, був значковим товаришем, у 1742–1751 рр. – бунчуковим товаришем. У 1747 р. він – один з трьох кандидатів на уряд київського полковника, протягом 1751–1762 років – полковник київський, від 1762 р. – бригадир, бригадир у відставці [7, с. 103–104; 8, с. 384]. Вмів читати і писати. Володів маєтностями на територіях Полтавського, Переяславського та Київського полків.

Його коштом було зведено будівлю полкової канцелярії у Козельці (1750–1760-ті роки) та кам'яницю в садібі Покорщина (друга половина XVIII ст.); після пожежі 1756 р. зроблено ремонт Георгіївського храму Свято-Георгіївського монастиря у с. Данівка та новий для нього ж іконостас. Був одружений з Вірою Григорівною Розумовською, мав п'ятеро дітей: Василя, Івана, Григорія, Софію та Катерину. У 1762 р. покінчив життя самогубством [7, с. 104].

Іл. 2. Ілюстрація до статті Г. Лукомського «Сокиринці» («Столиця и усадьба», 1914)

Похований, за однією версією, біля Свято-Георгіївського монастиря в Данівці [10, с. 68], за іншою – біля Трьохсвятительської церкви с. Лемешів [9, с. 113].

Парадні портрети Наталії Дем'янівни Розумовської (1681–1762) та її онука Василя Юхимовича Дарагана (1734–1784) виконано в іншому стилі. Він пояснюється європейськими культурними взаємозв'язками Російської імперії XVIII ст, які впливали на розвиток іконографії замовних замовників, у тому числі українського походження. На початку XX ст. в мистецтвознавчих дослідженнях Д. Щербаківського та Ф. Ернста подібні твори будуть віднесені до «україніки» – зображень українців, виконаних майстрами-чужинцями.

В обох роботах відчутний відхід від барокових традицій і поступове набуття академічного класицистичного стилю. Це реалізовано у змінах розміру і композиції (використовується менше – поколінне та поясне зображення та більш жвава поза), у намаганні відобразити характер моделі і більш реалістичному письмі. Вони написані під час поїздки Наталії Дем'янівни Розумовської з родиною до Петербурга 1745–1746 років. Портрет Василя Дарагана датується 1745-м, Розумихи – 1746 (?) роками. Поеднує їх ім'я одного автора – Генріха Готтліба Хойзера (1719–1751) [11, с. 213–214; №№ 221–222].

Німецький живописець, представник європейської академічної школи, приїхав до Росії з Дерпта і працював у Петербурзі в якості портретиста та історичного живописця протягом 1743–1748 років. Пізніше виїхав до Відня, де невдовзі і помер. З опублікованих «Записок» Якоба Штеліна дізнаємося, що він мав досвід у портретному жанрі, «писав портрети у гарній і сміливій манері», надавав моделям «живу позу і бадьорий вигляд» [12, с. 55].

Авторство портрета Василя Дарагана обґрунтував у 1990 р. ленінградський дослідник Костянтин Малинов-

ський (у співавторстві зі старшим науковим співробітником Чернігівського художнього музею Тетяною Слобжаніною). На це вказувала і позначка імені автора на звороті підрамка зображення Василя Дарагана до реставрації 1957 р.: Neusser. У 1960–1970-ті рр. російські мистецтвознавці Есфір Ацаркіна і Тетяна Ільїна прочитали її як Naumer, що привело до хибної версії про авторство Івана Вишнякова [11, с. 214; 13, с. 104; 14, с. 126–133].

У поколінному портреті майстерно відтворено постать підлітка в інтер'єрі, біля столу, на якому речі, пов'язані з навчанням. Яскраво висвітлене обличчя і м'яко модельовані руки відзначаються тонкою градацією кольорів. Характерною рисою твору є відображення європейського одягу портретованого: камзола, каптана і напудреної перуки.

Зображення свідчить про місце юного Дарагана при дворі, де він був камер-пажем і навчався під керівництвом губернатора Носке і Франциска Сусерота. В подальшому Василь залишається у Петербурзі, обравши військову кар'єру: в 1751 році призначений камер-юнкером, від 1757 року служить майором у Оранієнбаумському гарнізоні. Протягом 1758–1764 рр. був дійсним камергером при великому князеві Петрі Федоровичу, з 1774 року – генерал-поручик [8, с. 384]. Після перевороту 1762 року від можливої опали його вберегли брати Іван та Григорій, які служили ротмістрами Кінногвардійського полку. За батьківським заповітом Василь успадкував кілька маєтностей в українських землях. Був неодружений, похований у Свято-Георгіївському монастирі с. Данівка [10, с. 68].

Зображення Наталії Дем'янівни Розумовської вважається авторським повторенням іншого її підписного портрета Г.Г. Хойзера, що знаходиться у Державному історичному музеї Російської Федерації [11, с. 213]. Портрет поясний, темне нейтральне тло вдало підкреслює спокійний стан моделі, що сидить у кріслі. Про соціаль-

не становище свідчить вбрання. Кунтуш з дорогої тканини прикрашено мініатюрним імператорським портретом на Андріївській стрічці, який зазвичай носили статс-дами, фрейліни та інші наближені до імператорської особи придворні. Галантним жестом руки жінка демонструє свої численні коштовні прикраси. Темний «кораблик», що приховує зачіску, гарно контрастує з обличчям. У цілому ж образ має певний наліт ідеалізації.

Окрім цих робіт в музеї представлено й напівпарадний портрет Софії Юхимівни Дараган (?–1819), виконаний у 1750-х (?) – 1760-х роках, ймовірно, у Петербурзі, художником, який поки що не визначений. Композиція твору дуже проста і побудована таким чином, щоб головну увагу привернути до майстерно відтвореного обличчя молодої та вродливої дівчини. Загальний образ Софії вдало оживляють троянди, прикріплені до модного капелюшка, і декольте світлої сукні європейського зразка.

Живописний твір згадується у щоденникових записках Г.П. Галагана 1839-го року, фрагменти яких наприкінці XIX ст. опубліковано у «Київській старовині» [15, с. 212]. До наукового обігу його введено завдяки дослідженню київського мистецтвознавця Валентини Рубан, за припущенням якої манера виконання вказує на Кирила Голвачевського (1735–1823) [16, с. 43–45].

Про Софію Юхимівну збереглося зовсім мало інформації. Відомо, що у 1758–1762 роках вона була фрейліною Єлизавети Петрівни, в 1764 році стала дружиною князя Петра Васильовича Хованського, ймовірно, не мала дітей. Була записана до родословної книги Чернігівського дворянства (1788). Останні роки життя доживала в успадкованому від братів маєтку в Семиполках. Похована біля Свято-Георгіївського монастиря села Данівки.

Досліджуючи документи, пов'язані з Галаганівським зібранням творів мистецтва, нещодавно нами було віднайдене в музейній збірці та ідентифіковано ще один портрет представника родини Дараганів, а саме Катерини Юхимівни Дараган (1740–1823) [ілюстрація 1]. Згадки про нього містять описи Галаганівської колекції 1920-х років, нумерація одного з яких співпала зі збереженою позначкою на підрамку твору. Додатковим підтвердженням слугує фотографія у статті про Сокиринці Георгія Лукомського [17, с. 12; ілюстрація 2].

Під час надходження до Чернігівського історичного музею цей твір мав назву (відповідно до збереженого напису на паперовій наклейці підрамку): «Фамільний портрет з родини Галаганів», а у Чернігівському художньому музеї, через невизначеність зображеної, став «портретом жінки» невідомого художника. При візуальному порівнянні його з портретом її матері, Віри Григорівни Розумовської (Дараган) [ілюстрація 3], що до війни знаходився, як зазначив П.О. Білецький, у Чернігівському історичному музеї, не залишається без уваги схожість фізіогномічних ознак моделей, зокрема, характерний овал худорлявого обличчя, хоча обидві – різного віку, до того ж відтворені митцями різного професійного рівня.

Іл. 3. Невідомий художник сер. XVIII ст. Портрет Віри Григорівни Дараган. Полотно, олія. Опубл. – Білецький П. Український живопис XVII-XVIII ст. – К.: Мистецтво, 1969.

Твір позбавлений рис офіційності: на нейтральному тлі бачимо поясне зображення літньої пані у тричвертному звороті праворуч. Вона в синьо-зеленому вбранні, голову покриває білий мереживний чепець зі стрічкою та бантом. У правій долоні жінка тримає, ймовірно, молитовник у червоній обкладинці. Загальна тональність портрету стримана, поєднання синьо-зелених і коричневих тонів складають основний колорит портрету з вкрапленнями акцентів білих мережив чепця і хустки на плечах та яскравої плями червоної книжечки.

Час написання допомагають встановити не тільки характерні особливості одягу та головного убору портретованої, але й технологічні особливості виготовлення підрамка та спосіб натягування полотна твору. В цьому випадку вони характерні для кінця XVIII ст. Судячи із зовнішніх ознак, автором його був місцевий художник, ймовірно дворовий кріпак, який мав досвід копіювання професійних портретів. Створюючи життєво-конкретний образ, він виявляє достатню обізнаність з анатомією, ретельно виписує обличчя, використовує світлотіньові переходи, передаючи особливості різних тканин вбрання.

Відомості про Катерину Дараган можна віднайти як у рукописних, так і у друківаних джерелах. Зокрема, Г.П. Галаган у своїх записках зазначав, що «це була жінка, сповнена енергії, ... надзвичайна за своїм розумом і особливо за силою волі... Дуже сувора відносно своїх рідних і навіть сусідів, так що її всі боялись. Була великою шанувальни-

цею квітів та маленьких собачок, яких у неї було багато... Будучи дуже благочестивою, додержувалась постів, одягалась просто і в домашньому побуті розмовляла малоросійською» [18, арк. 11 звор. – 12]. Видана заміж за Івана Григоровича Галагана у чотирнадцять років, мала троє дітей. Але через певний час подружжя роз'їхалось, і Катерина Юхимівна оселилась спочатку в Івківцях під Прилуками, пізніше – у Покорщині. Похована, як і її сестра Софія та брат Василь, біля Свято-Георгіївського монастиря села Данівки.

Багато цікавих фактів про участь Катерини Юхимівни в історії родини Галаганів наводить київський історик Марина Будзар [19, с. 115–116]. Головний зберігач Прилуцького краєзнавчого музею і дослідник місцевої старовини Георгій Гайдай на підставі сповідних відомостей Преображенської церкви міста Прилук 1764–1778 рр. спростував у 2004 році деякі давні помилки щодо біографії Катерини Дараган. Згідно віднайдених ним документів, вона народилась не у 1740-му, а у 1746-му році, одружилась з Іваном Галаганом не в 1754-му, а у 1764-му році [20, с. 2]. Але до науковому обігу ця інформація запроваджена не була.

Результати, одержані внаслідок дослідження портретів Розумовських-Дараганів, можуть бути використані для подальшого вивчення Галаганівської колекції та підготовки її наукового каталогу.

Які б версії, старі чи новітні, стосовно цих пам'яток образотворчого мистецтва не висловлювались, для сучасного дослідника вони містять у собі багато цікавого матеріалу, пов'язаного з історією та культурою Сіверщини XVIII ст. Самі ж твори ще раз привертають увагу до збережених реліквій минулих століть Чернігівського художнього музею.

ПОСИЛАННЯ

1. Курач С.М. До питання історичної реконструкції колекції Галаганів // Сіверянський літопис. – 2011. – № 2. – С. 45–51.
2. Каталог українських древностей колекції В.В. Тарновського. – К.: Тип. К.Н. Милевського, 1898. – 86 с.
3. Лазаревский А. Старинные малороссийские портреты // Киевская старина. – 1882. – № 5. – С. 337–342.
4. Белецкий П.А. Украинская портретная живопись XVII–XVIII вв. – Л.: Искусство. Ленинградское отделение, 1981. – 256 с.: ил.
5. Жолтовський П.М. Український живопис XVII–XVIII ст. – К.: «Наукова думка», 1978. – 327 с.
6. Історія українського мистецтва. У 6-ти тт. / Гол. ред. М.П. Бажан та інші. – К., Академія наук УРСР – Голов. ред. Української радянської енциклопедії. 1968. – Т. 3. – Мистецтво другої половини XVII–XVIII ст. – 439 с.
7. Кривошея В.В., Кривошея І.І., Кривошея О.В. Неурядова старшина Гетьманщини / НАН України, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса; Українська академія наук; Музей гетьманства. – К.: «Стилос», 2009. – 432 с.
8. Модзалевський В.Л. Малоросійський родословник / Л.В. Модзалевський. – К., Тип. Т-ва Г.Л. Фронцевича і К., 1908–1914. – Т. 1: А–Д. – 518 с.
9. Васильчиков А. Семейство Разумовских: В 5-ти тт. – СПб.: Тип. М.М. Стасюлевича, 1880–1894. – Т. 1. – 1880. – 486 с.
10. Кійкова С.І. Козелець.: до трьохсотріччя від дня народження Олексія Розумовського. / С.І. Кійкова – К.: Вид. дім Д. Бураго, 2009. – 79 с.
11. Український портрет XVI–XVIII ст.: Каталог-альбом / Нац. Художній музей України; авт.-уклад. Г. Белікова, Л. Членова та ін. – Хмельницький: Галерея; Київ: Артанія Нова, 2006 – 351 с.
12. Штелин Я. Записки Якоба Штелины об изящных искусствах в России: [В 2-х тт. / Сост., пер. с нем., вступ. ст. К.В. Малиновского]. – М.: Искусство, 1990. – Т. 1. – 446 с.
13. Ацаркина Э.Н. Портрет работы неизвестного мастера 40-х г. XVIII в. // Сообщения Института истории искусств АН СССР. [АН СССР, Институт истории искусств] / Редкол.: И.Э. Грабарь и др. –

М., АН СССР, 1960. – Вып. 13/14. – С.104–113.

14. Ильина Т.В. Иван Яковлевич Вишняков: Жизнь и творчество. [К вопросу о национальном своеобразии русского портрета середины XVIII в.] – М.: Искусство, 1979. – 207 с.

15. А.Л. Материалы для биографии Г.П. Галагана // Киевская старина. – 1898. – №№ 7–9. – С. 189–224.

16. Рубан В.В. Забытые имена: Рассказы об украинских художниках XIX – нач. XX в. / [АН УССР, Институт искусствоведения, фольклора и этнографии им. М.Т. Рильского] – К.: Наукова думка, 1990. – 280 с.

17. Лукомский Г.К. Сокиренцы // Столица и усадьба. – 1914. – № 24. – С. 4–14.

18. Інститут рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського, ф. І, оп. 1, спр. 6880, 26 арк.

19. Будзар М.М. Місце жінки в сімейній історії українського панства: чотири Катерини родини Галаганів // Київські історичні студії. – 2016. – № 1. – С. 115–126.

20. Гайдай Г. Іван Галаган // Скарбниця (Прилуки). – 2004. – № 4. – С. 1–2.

Курач С.М. Семейные портреты Разумовских-Дараганов в собрании Черниговского областного художественного музея имени Григория Галагана

Статья посвящена научному исследованию портретов Разумовских-Дараганов, которые хранятся в музее. Они рассматриваются в контексте биографий портретированных и их авторов. В результате атрибуции в научный оборот вводится еще одно произведение этой группы.

Ключевые слова: украинский портрет XVIII в., Разумовские, Дараганы, музей, иконография, атрибуция.

Kurach S.M. Family portraits of Rozumovskys-Darahans in Chernihiv region museum of art, named after Hryhorii Halahan

The article deals with scientific research of the portraits of the Rozumovsky and Darahan families, which are kept in the museum. They are reviewed in the context of biographies of depicted people and their authors. As the result of attribution, one more artwork of this group is entered to scientific circulation.

Key words: ukrainian portrait of XVIII century, Rozumovskys, Darahans, museum, iconography, attribution.

11.02.2019 р.

УДК 069.51:739.5](477.53)«17»

Т.К. Кондратенко
Н.Г. Кондратенко

ЗБРОЯРСЬКІ СКАРБИ КОЧУБЕЇВ

Стаття присвячена питанням приватного колекціонування зброї на теренах історичної Полтавщини до початку XX ст. Особлива увага присвячена зброярському зібранню відомої дворянської родини Кочубеїв з Диканьки.

Ключові слова: колекція, зброя, Кочубей, Диканька, Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського.

Однією із найцікавіших колекційних збірок Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського є колекція старовинної вогнепальної та холодної зброї, що нараховує близько тисячі одиниць зберігання. Найдавніші зразки датуються кінцем XVII – початком XVIII ст., більшість же артефактів презентують XIX – початок XX ст. Дослідження цих музейних предметів показують, що більшість із них залишаються депаспортизованими, а отже – позбавленими найцікавіших ві-